

● معرفی و نقد کتاب

تئوری سه نمایندگی و نقش

رهبری حزب کمونیست

جیانگ زمین، تئوری سه نمایندگی، (پکن: مرکز تحقیقات ادبیات حزب کمونیست)،

۲۰۰۲

ژوئیه ۲۰۰۱ به دنبال تجمع بزرگ حزبی که به مناسبت هشتادمین سال تأسیس حزب کمونیست برپا شده بود ایراد گردیده است. برخی از سخنرانی‌ها برای اولین بار توسط حزب در این کتاب انتشار یافته است.

تئوری سه نمایندگی در مقاطع مختلف توسط جیانگ زمین در سخنرانی‌ها مورد اشاره قرار گرفت ولی در نهایت این تئوری رسماً در کنگره شانزدهم پیشنهاد شد زمانی که به باور برخی از صاحب‌نظران، حزب کمونیست چین در حال از دست دادن محبوبیت و نفوذ ایدئولوژیک خود در بین مردم بود. مردم با توجه به سوءاستفاده‌های مالی و «اصل و

کتاب تئوری سه نمایندگی جیانگ زمین با عنوان لاتین "On the Three Represents" توسط مرکز تحقیقات ادبیات حزب کمونیست به چاپ رسیده و بعد از مباحث فراوان در بخش‌های مختلف حزبی اکنون به عنوان یک ماده درسی برای مدیرانی که در دوره‌های بازآموزی شرکت می‌کنند به حساب می‌آید. این کتاب مجموعه‌ای از ۱۲ سخنرانی مهم جیانگ زمین است. اولین سخنرانی مربوط به ۲۵ فوریه ۲۰۰۰ می‌باشد که در ایالت گوانگ دونگ ایراد شده و در آن به خواسته‌های کشور از حزب کمونیست در شرایط تاریخی جدید پرداخته شده است. آخرین سخنرانی در تاریخ ۱

اکنون خود را با آن هماهنگ ساخته‌اند. اما برخلاف چین، رهبران حزب کمونیست شوروی و دیگر ممالک اروپای شرقی به آن توجهی نداشتند و تنها به مسأله تضادهای سیاسی درون حزبی و درگیری‌های استراتژیک با آمریکا و ناتو خود را مشغول کرده بودند و فکری برای توسعه اقتصادی و روزآمد کردن صنایع غیرنظامی و افزایش محصولات صنعتی، کشاورزی و علمی نداشتند. بنابراین جیانگ زمین حزب را به تحولات جدید و همراهی با حرکت زمان توجه داد و گفت: حزب باید از شکست احزاب کمونیست دیگر درس بگیرد و موظف است برای تأمین زندگی و رفاه کلیه آحاد اجتماع تلاش کند و اگر نخواهد به این هدف دست یابد لازم است با توجه به تجربه دو دهه بازسازی اقتصادی، سیاست‌های اقتصادی توسعه‌ای را دنبال کند و در بالاترین میزان اشتغال ایجاد نماید و یا استقرار اقتصاد سوسیالیستی منطبق بر اصول چینی که در آن از منافع اکثریت مطلق مردم چین جانبداری می‌شود تلاش نماید.

توسعه بخش اقتصادی در چین اگر چه باعث افزایش درآمد ملی شده ولی از سوی دیگر پدیده جدیدی را در کشور به وجود آورده است که عبارت از افزایش فاصله در بین طبقه غنی و فقیر جامعه است. در حالی که گروهی از

نسب‌بازی‌های» مقامات حزبی در مناطق روستایی اعتقادشان را به حزب از دست می‌دادند. در ضمن ورود سرمایه‌های خارجی و رونق گرفتن کار بنگاه‌ها و کارفرمایان که اکنون شمارشان به ۲/۰۲ میلیون رسیده و حدود ۲۷۰ میلیون نفر در آنها اشتغال دارند سبب شده تا بخش‌های دولتی که غالباً تحت نظر مقامات حزبی و تشکیلاتی اداره می‌شود به حاشیه رانده شوند.

ثوری سه نمایندگی که در کتاب حاضر بحث شده اشاره به آن دارد که حزب باید با توجه به وضعیت سیاسی، اقتصاد جهانی و پیشرفت‌های علمی و فرهنگی کشور که در طی دو دهه اصلاح و بازسازی به آن رسیده باید برای ایجاد جامعه‌ای مدرن و پویا در وضعیت خود تحولاتی ایجاد نماید و با توجه به تجربه‌ای که از شکست احزاب کمونیست شوروی و اروپای شرقی و درس‌هایی که از ضعف رفقای حزبی این کشورها گرفته که نتوانستند خود را با پیشرفت‌های سریع جهانی هماهنگ سازند باید در حزب و برنامه‌های آتی آن تحولاتی پدید آورد که به تقویت حزب و ادامه حاکمیت آن کمک کند. نوسازی و نوآوری تکنولوژیک علمی، فنی و مدرنیسم چیزی است که سیاست‌گزاران چینی درباره آن فکر کرده‌اند و

منافع مردم؟

۴. کاهش یافتن کارآمدی حزب و عدم

به کارگیری نبوغ ملی.

تاریخ گواه آن است که حتی متنفذترین

و قوی‌ترین احزاب به دلیل این که نتوانستند

شرایط زمان را درک کنند و نسبت به فسادهایی

که در درون آنها صورت می‌گرفت توجهی نشان

نمی‌دادند و برای نظر مردم ارزشی قایل نشدند

سقوط کرده‌اند و متلاشی شدند. این امر در مورد

هر رهبر و حزبی می‌تواند رخ دهد و از جمله

حزب کمونیست چین که در حال حاضر انحصار

(مونوپولی) قدرت را در اختیار دارد نیز صادق

است.

اصول اساسی تئوری جیانگ زمین یا

تئوری «سه نمایندگی حزب کمونیست» مشتمل

است بر:

۱. حزب باید نماینده توسعه و ارتقای

فرهنگ پویای سوسیالیسم خاص باشد؛

۲. حزب باید در ارتقای نیروهای

تولیدی و مولدان ثروت و دیگر نخبگان کوشا

باشد و آنها را نمایندگی نماید؛

۳. حزب باید منافع حیاتی اکثریت

مطلق مردم چین را نمایندگی کند و از آنها

حمایت به عمل آورد. برای رفع فقر و تنگناهای

معیشتی طبقات فقیرتر جامعه مثل کشاورزان،

مردم در چارچوب سیاست‌های اقتصادی دولت

به سرمایه و رفاه دست می‌یابند ولی گروه کثیری

از مردم از این نوع درآمدها محروم مانده‌اند و

به‌علاوه چتر حمایت حزب را نیز از دست

می‌دهند. «شکاف درآمد بخش‌های مختلف

جامعه چین به صورت یک مسأله حاد شده

است به طوری که از ۳۳/۰ درصد که در سال

۱۹۸۰ گزارش شده بود اکنون به ۴۵/۰ درصد

رسیده که بسیار بالاتر از حد متعارف می‌باشد».

از این رو حزب کمونیست چین باید مسأله

توزیع عادلانه درآمد ملی را برنامه‌ریزی کند.

جیانگ در مباحث خود در زمینه تئوری

سه نمایندگی حزب علاوه بر توجه دادن به

مسأله حرکت حزب در مسیر زمان و در نظر

گرفتن تحولات کنونی به این امر نیز اشاره کرد

که حزب در طی نیم قرن گذشته چهار نقیصه

اساسی داشته است که برای رفع آن باید سریعاً

تلاش نماید. عین همین نواقص را احزاب

کمونیست اروپایی نیز داشتند که برای رفع آنها

اقدامات به موقع انجام ندادند. این نواقص

عبارتند از:

۱. دوری مردم از حزب؛

۲. سوءاستفاده مقامات حزبی از قدرت

و ثروت؛

۳. جدا شدن منافع حزب و دولت از

کارگران و زحمت‌کشان تلاش نماید و با اصلاح ساختار مالیاتی و گرایش روند توسعه به سوی مناطق محروم و ریشه‌کنی بی‌سوادی و ارائه تسهیلات بهداشتی در جهت رفع مشکلات آنها گام بردارد.

بدیهی است در صورتی که فشر مرفه و ثروتمند که شمار آنها به نازگی در حال افزایش است، اگر احساس کنند که در حزب می‌توانند جایی داشته باشند، به عضویت رسمی آن درآیند، احساس آسودگی خاطر خواهند نمود و با پشتگرمی بیشتری به تلاش خود ادامه می‌دهند و جامعه نیز از سرمایه‌آنها بهره خواهد گرفت. در نتیجه این ایده جدید که در حزب کمونیست پیش‌آمده نوعی ثبات اقتصادی و احساس امنیت سرمایه برای کسانی که با سرمایه‌اشان کار می‌کنند ایجاد می‌گردد. در طی کنگره شانزدهم سه اصلاحیه نیز در راستای این تئوری جدید حزبی در مرامنامه پدید آمد که یکی از آنها به صراحت تصریح می‌کند: «حزب از عضویت سرمایه‌داران و صاحبان بنگاه‌های تولید ثروت حمایت می‌کند».

تئوری سه نمایندگی حزب که از سوی جیانگ زمین به کنگره پیشنهاد شد اکنون مورد پذیرش قرار گرفته و در طی روزهای اخیر در حاشیه آن بحث‌های فراوانی صورت می‌گیرد.

اما این که این وظایف را حزب به چه صورتی بتواند عملی سازد چیزی است که باید در آینده قضاوت کنیم. یکی از مزیت‌های این نظریه جیانگ زمین آن است که قبل از خارج شدن کنترل امور از دست حزب برای حل معضلات فکر شده، هنوز پلیس، نیروهای مسلح و دولت کاملاً در کنترل حزب است و هنوز هم به‌رغم پیدا شدن طبقه جدید سرمایه‌دار، این حزب است که می‌تواند برای فعالیت آینده آنها تصمیم بگیرد. راه پیشرفت مدیران بنگاه‌های دولتی و غیردولتی تا حد زیادی به نظر موافق حزب بستگی دارد.

کلام آخر آن که تئوری سه نمایندگی جیانگ‌زمین یک اهرم قوی ایدئولوژیک است برای به کنترل در آوردن کامل کلیه طبقات اجتماعی چین در شرایط مدرن سیاسی و اجتماعی و روش جدیدی است که به وسیله آن حزب کمونیست بتواند اصول مارکسیسم و سوسیالیسم چینی را با توجه به شرایط جدید به اجرا درآورد و نگذارد که در چین یک بار دیگر اتفاق مشابهی که در احزاب کمونیست شوروی و دیگر کشورهای اروپای شرقی افتاده رخ دهد.

مصطفی ایزددوست

نماینده مطالعاتی در سفارت جمهوری

اسلامی ایران - پکن